

To: 5.1.2e) [5.1.2e @minvws.nl]
Cc: 5.1.2e) [5.1.2e @minvws.nl]
From: 5.1.2e)
Sent: Tue 11/3/2020 9:39:29 PM
Subject: FW: TEKST NPO Politiek, 19.00-19.53: Persconferentieminister-president Rutte en minister De Jonge over corona
Received: Tue 11/3/2020 9:39:30 PM

Hierbij.

+++

Ired47479

03-11-2020, NPO Politiek, 19.00 – 19.53 uur

PERSCONFERENTIE MINISTER-PRESIDENT RUTTE EN MINISTER DE JONGE OVER CORONA

RUTTE

Goedenavond, ik weet niet hoe het u vergaat, maar mijn bloeddruk is elke dag even licht stijgend op het moment dat de besmettingscijfers van het RIVM binnenkomen. Als we op dit moment nuchter naar die cijfers kijken, is het beeld kort gezegd als volgt: het gaat niet slecht, maar zeker ook niet goed genoeg. De besmettingscijfers moeten sneller naar beneden. In de ziekenhuizen en verpleeghuizen stijgen de cijfers nog altijd door en is het op veel plekken pompen of verzuipen. En die toenamende druk op de ziekenhuizen betekent dat heel veel mensen met andere aandoeningen niet de zorg krijgen die ze nodig hebben.

En daarmee is er alle aanleiding voor extra maatregelen en daar hebben we vandaag dan ook toe besloten. Omdat we solidair moeten zijn met de mensen die in de zorg werken en met de mensen met een andere ziekte dan corona die op een wachtlijst dreigen terecht te komen. We willen tegelijkertijd op nog meer plekken en tijdstippen zorgen voor minder bewegingen, minder samenkomsten en minder contacten. Hugo de Jonge zal u zo dadelijk uitleggen waarom dit nodig is en ook hoe we, over deze tweede golf heen, voorzichtig naar de volgende fase kijken. De fase waar we allemaal zo op hopen, dat er langzaam maar zeker weer wat meer kan. Ik zal u nu eerst stap voor stap meenemen door de extra maatregelen.

Er komt, bovenop de huidige gedeeltelijke lockdown, een verzwaringspakket voor het hele land. Dat pakket gaat morgen in, op woensdag 4 november om 22.00 uur 's avonds, en heeft een looptijd van twee weken. Daarna gaan we automatisch terug naar de gedeeltelijke lockdown van nu, dus naar de maatregelen die sinds 14 oktober gelden. We blijven natuurlijk continu beoordelen of die gedeeltelijke lockdown ons inderdaad terug gaat brengen naar waar we willen komen. Dus terug naar het niveau van voor de zomer. Maar wat we inmiddels wel echt zeker weten is dat we die gedeeltelijke lockdown inderdaad tot midden december zullen moeten volhouden. Dat is een moeilijke boodschap, zeker voor de horeca, de evenementensector, de sport. Maar toch kan het kan niet anders. We moeten deze tweede golf echt achter ons laten. En hoe sneller we dat doen, hoe beter dat is, ook voor deze sectoren.

Het verzwaringspakket voor de komende twee weken bestaat uit drie onderdelen. Ten eerste: het algemene advies wordt voor iedereen in elke situatie: blijf zoveel mogelijk thuis en vermijd niet-noodzakelijke reizen. Ga dus niet voor de lol winkelen. En ga gewoon in je eentje naar de supermarkt. Kortom: vraag jezelf steeds af: moet ik echt de deur uit, of kan het ook anders? Ten tweede: de maximale groepsgrootte buiten gaat van 4 naar 2 personen, huishoudens en kinderen tot en met 12 jaar uitgezonderd. Als je de komende 2 weken dus met meer dan 1 vriend buiten loopt of in een park zit, kun je daarvoor een boete krijgen. Binnen wordt het dringende advies om thuis per dag maximaal twee, dat was drie, te dus maximaal twee gasten te ontvangen en ook hier geldt kinderen tot en met 12 jaar uitgezonderd. Ten derde: om het aantal bewegingen en contact te verminderen, gaan alle publiek toegankelijke gebouwen en doorstroomlocaties, binnen en buiten, voor twee weken dicht. Dat is dus heel breed. Het geldt voor de theaters en bioscopen, voor de buurthuizen en verenigingsgebouwen, voor musea en monumenten, voor dierentuinen en pretparken. Belangrijke uitzonderingen zijn de winkels, de kappers en alle andere contactberoepen, en individueel sporten in de sportscholen blijft mogelijk. Groepslessen kunnen niet doorgaan. Een volledig overzicht is na afloop van deze persconferentie beschikbaar op rijksoverheid.nl.

Een volgend punt. We zien grote regionale verschillen. We hebben ons vandaag dan ook gebogen over de vraag wat te doen met regio's waar de besmettingscijfers langere tijd hoog zijn. Voor die regio's gaan we extra maatregelen klaarzetten, voor het geval de cijfers niet of onvoldoende gaan dalen. Daarbij overwegen we een avondklok, een verdere beperking van de detailhandel en de mogelijke sluiting van scholen vanaf het voortgezet onderwijs. We houden de vinger aan de pols om te bepalen of en waar die maatregelen de komende tijd nodig worden.

In het verlengde van het advies 'blijf zoveel mogelijk thuis' passen we vandaag ook het buitenlandse reisadvies aan. De

wereldkaart is nu al bijna compleet oranje of rood. Reizen is dus sowieso een risico deze winter. En we willen niet dat mensen die nu in het buitenland op vakantie gaan het virus mee terug naar huis nemen. Het dringende advies wordt daarom: reis tot half januari niet naar het buitenland, tenzij het echt noodzakelijk is. Het Caribisch deel van het Koninkrijk behandelen we als binnenland. Daar geldt alleen een negatief reisadvies als een eiland op oranje staat.

Tot slot van mijn kant nog twee opmerkingen. Ten eerste wil ik vandaag nog eens benadrukken hoe belangrijk de handhaving is. Daar praten we bijvoorbeeld intensief over met de detailhandel. En natuurlijk ook met alle burgemeesters en veiligheidsregio's. Waar kan het strakker, waar moet het beter? Uiteindelijk houdt de overgrote meerderheid van de mensen zich nog altijd aan de regels. En dan kan het niet zo zijn dat een kleine groep het verpest voor de rest. Als u het nieuws een beetje volgt, zult u gemerkt hebben dat er streng wordt opgetreden tegen illegale feestjes en ander asociaal gedrag. Wie nu nog denkt dat het wel oké is om op zaterdagavond met 100 man of meer een feestje bouwen, die moet niet verbaasd zijn als daartegen streng wordt opgetreden.

Mijn tweede en laatste opmerking is voor een heel andere groep, namelijk voor iedereen, ook jongeren, die in deze tijd toch al worstelt met eenzaamheid of depressieve gevoelens en voor mensen met een kwetsbare gezondheid die extra streng aan zelfisolatie doen. Voor hen wordt het leven de komende twee weken nog wat ingewikkelder. En aanvullend op alle goede initiatieven die er zijn, landelijk en lokaal, van kerken tot buurtgemeenschappen, om mensen uit hun isolement te halen, wil ik vandaag aan iedereen de oproep doen de komende tijd nog wat meer op elkaar te letten. Want een beetje aandacht en interesse kunnen heel veel betekenen.

Graag geef ik het woord aan Hugo de Jonge.

DE JONGE

Beste mensen, het aantal besmettingen daalt, eindelijk. En toch nemen we vandaag voor twee weken extra maatregelen. Een verzwarende, bovenop de gedeeltelijke lockdown. En nu denkt u misschien: waarom extra maatregelen, terwijl de cijfers lijken te dalen? Dat zit zo. Als je beter naar die cijfers kijkt, dan zijn ze helaas nog niet zo gunstig zijn als we zouden willen. Sterker nog: het doel dat we sinds dag 1 hebben - het voorkomen dat de zorg overbelast raakt en het beschermen van onze kwetsbare mensen - dát doel staat onverminderd onder druk.

Allereerst daalt het aantal nieuwe besmettingen, maar niet hard genoeg. Al te lang, raken elke dag opnieuw te veel mensen in Nederland besmet. In de afgelopen week werden ruim 64.000 mensen positief getest, dat zijn er sowieso veel en veel te veel. In twaalf regio's zijn het er minder geworden, maar in dertien regio's zien we nog steeds een stijging over de afgelopen week. Ten tweede kijken wij niet alleen naar dat beruchte dagcijfer van het aantal nieuwe besmettingen, maar ook naar een aantal andere ontwikkelingen. Laat ik er een paar noemen. In de ziekenhuizen bijvoorbeeld. Het gaat daar nog niet goed. Er liggen vandaag ruim 2600 covidpatiënten, waarvan ruim 600 op de IC. En nog elke dag komen er meer nieuwe patiënten binnen, dan er weer naar huis mogen, en wordt het dus drukker in de ziekenhuizen. En de piek is in zicht, maar we zijn er nog niet. En vooral: als we de piek in die tweede golf vergelijken met de eerste, dan zien we echt een aantal verschillen. Op het eerste gezicht valt vooral op dat 'ie naar verwachting wat lager zal zijn. Maar we zien een ander belangrijk verschil dat wel zorgen baart: in de eerste golf ging het aantal opnames snel omhoog en eenmaal over de piek ook weer snel omlaag. Nu gaat het veel langzamer omhoog, en de verwachting is dat het straks ook veel langzamer weer naar beneden zal gaan. En dat betekent dat er opgeteld in die tweede golf veel meer mensen in het ziekenhuis komen te liggen dan in de eerste golf. Alleen al op de IC's naar schatting een kwart meer dan in het voorjaar.

En de reguliere zorg komt - onder andere daardoor - steeds verder in de verdrukking. Mensen die lang moeten wachten op de zorg die nu misschien nog *niet* acuut is, maar die vanzelf acuut wordt als het te lang moeten wachten. En dan gaat het echt niet alleen over de knieoperatie, maar al vrij snel ook over de behandeling van hart- en vaatziekten of niertransplantaties die moeten worden uitgesteld. En niet alleen de ziekenhuiszorg staat onder hoogspanning, dat geldt zeker ook voor de verpleeghuiszorg. Het virus heeft bij ruim 600 verpleeghuislocaties - dat is 1 op de 4 - een voet tussen de deur gekregen. Dit virus raakt ouderen en zwakkeren in onze samenleving ongenadig en onevenredig hard. En de druk op de verpleeghuizen raakt ook de mensen die nu nog thuis wonen maar eigenlijk een plek in een verpleeghuis nodig hebben, maar daar vanwege corona nu soms niet terecht kunnen. Zowel in de ziekenhuizen als in de verpleeghuizen is de belasting van onze mensen enorm. Niet in de laatste plaats omdat een flink aantal zelf ook ziek wordt. Roosters die nauwelijks zijn rond te maken zijn, eindeloos veel overwerken, maar ook de zware emotionele belasting van zorgmedewerkers eist z'n tol. We mogen zo dankbaar zijn voor onze mensen in de zorg, dat we ook nu weer op ze mogen rekenen.

Kortom, de maatregelen die we vandaag extra nemen, die nemen we met een goede reden. Uit solidariteit met de mensen die werken in de zorg. Uit solidariteit met de mensen die zorg nodig hebben. En ook uit solidariteit met de mensen die juist geraakt worden door de maatregelen die noodzakelijk zijn. Want, we snakken allemaal naar een leven met zo min mogelijk beperkingen. Maar minder beperkingen zijn echt pas weer mogelijk als we met elkaar de besmettingsgraad verder hebben weten terug te brengen. Het is daarom dat we het virus scherper de pas af moeten snijden. En daarom grijpen we de komende twee weken extra ferm in. Juist omdat we met elkaar willen dat er half december weer meer mogelijk is dan nu. Juist omdat we kerst willen vieren met de mensen die ons het meest dierbaar zijn.

En Kerst wordt anders dan andere jaren, dat is zeker. Maar Kerst is een feest dat we samen vieren. En dat moet ook dit jaar zo zijn. Wat er vanaf half december mogelijk is, dat moet in de komende weken duidelijk worden. Over twee a drie weken willen we met u delen hoe wij dat voor ons zien. En de komende tijd zal het een kwestie zijn van kiezen op elkaar. Een kwestie van volhouden. En we snappen dat dat zwaar is en veel vraagt van iedereen. Maar we doen dit met een goede reden. We doen dit voor elkaar. Laten we dat voor ogen houden.

VRAAG (NOS)

Meneer Rutte, eerst even concreet: welke regio's staan er zo diep in het rood of in de alarmfase dat u daar extra maatregelen voor overweegt?

RUTTE

Daar gaan we de komende dagen, komende week, naar kijken. Als je nu kijkt naar de optelsom van besmettingen en andere zaken, dan zie je er een paar regio's op dit moment uitspringen. Je weet niet hoe die zich de komende dagen ontwikkelen. Maar er is er eentje die er echt uitspringt, dat is Rotterdam. Maar we weten natuurlijk niet zeker of dat ook een regio is, hetzelfde geldt op zekere hoogte voor Dordrecht, Zuid-Holland Zuid, Twente, maar we weten nog niet hoe het zich daar ontwikkelt. Daar kan het de komende dagen ook zich gunstiger ontwikkelen. Maar wat we willen doen: kijk, stel in Rotterdam, daar zitten heel veel mensen die besmet zijn. Als daar de reproductiefactor niet echt genoeg daalt, stel dat die daar nog boven de 1 zou liggen in zo'n regio, dan is dat, betekent dat een verdere explosie, groei, van het aantal besmettingen. Dat kunnen we niet hebben. Wat we aannemen is dat ook daar de komende dagen de aantallen zullen verlagen, dat het misschien ook niet nodig is. Maar we willen wel nu al gezegd hebben: als dat niet gebeurt, als er twee, drie regio's te hoog zitten – en nogmaals, als u me nou op de man afvraagt, zouden dat deze regio's zijn? Maar dat kan over een paar dagen ook net anders liggen – maar als er een paar regio's echt bovengemiddeld zijn op een aantal indicatoren, dan moet daar echt meer. Dan moet je eigenlijk naar een, toch een soort feitelijke lockdown in zo'n regio voor twee weken.

VRAAG

Toch zal ook het gevoel in de huiskamer misschien wel zijn 'het ging nou net de goeie kant op. Die cijfers die nemen nu af. En toch komt u met een verzwaring'. Hoe legt u dat nou uit?

RUTTE

Dat doen we, omdat je een paar dingen op dit moment ziet. Je ziet dat, nou eigenlijk wat Hugo de Jonge net zegt, dat het aantal mensen dat uiteindelijk opgeteld tussen nu en het einde van de grafiek, dat die zo'n anderhalf keer meer mensen in het ziekenhuis liggen, tot anderhalf keer meer, dan tijdens de vorige piek. Dan tijdens de vorige golf. Die piek was veel hoger en nu is die piek wat platter. Maar hij is veel langer. Daardoor liggen er tot anderhalf keer meer... Dat betekent dat heel veel operaties moeten worden uitgesteld. En we willen het risico, we willen dus dat aantal mensen wat in de ziekenhuizen terecht komt, willen we verminderen. Dat scheelt nou behoorlijke aantallen: van 200 op de IC kan dit schelen, opnames. Ik dacht tot zo'n 1200 in de ziekenhuizen. En wat je ook bereikt met dit pakket is dat je een aantal dagen eerder op een niveau zit dat je weer kan nadenken over verruiming. Daarom moeten we dit doen.

VRAAG

Wat denkt u dat dit met het draagvlak doet van de maatregelen, maar ook met het perspectief? Want dat is toch echt ver te zoeken nu.

RUTTE

Ik merk in Nederland bij het overgrote deel van de mensen, dat zij zich realiseren hoe ongelooflijk zwaar de zorg het nu heeft en hoe ontzettend veel mensen zich ook zorgen maken, die geen corona hebben, maar andere aandoeningen. Dat hun operatie – hart, kanker, het plaatsen van een stent – en andere operaties die echt ook vragen opgenomen te worden, misschien zelfs op de intensive care. Mensen die bang zijn dat dat wordt uitgesteld, wat ook gewoon actueel gebeurt. En dat is heel schadelijk voor de gezondheid in Nederland. Corona is schadelijk, maar het uitstellen van dit soort operaties kun je ook niet straffeloos doen. Mensen zijn er solidair mee. Bovendien, door dit te doen, kun je een paar dagen tot een kleine week versnellen het moment dat je weer kunt nadenken over enige vorm van 'hoe nu verder?'.

VRAAG

U denkt niet dat de weerstand toeneemt?

RUTTE

Ik merk in Nederland enorm veel steun voor de gezondheidszorg, maar ook het besef dat alles wat je nu met elkaar nu kunt doen om ietsjes eerder weer enige ruimte te zien voor, 'hoe dan verder', en dat zal voorzichtig moeten. En we gaan

natuurlijk ook leren van mei en juni. Toen hebben we toch in heel Europa, zeker ook in Nederland denk ik, te snel afgeschaald waardoor we te snel dachten 'het virus is weg' en het was natuurlijk helemaal niet weg. En daarom zegt Hugo de Jonge ook net: we komen over twee of drie weken bij jullie terug met 'hoe gaan we om met de Kerst? Hoe gaan we om ook met vuurwerk? Daar komen we ook nog op terug. Maar ook met die vraag: wat kun je dan doen vanaf half december in temen van 'wat is er dan misschien weer mogelijk?'.

VRAAG (RTL)

Meneer Rutte, wanneer hakt u de knoop door of en zo ja wanneer welke regio's in zo'n volledige lockdown gaan?

RUTTE

Dat bekijken wij eigenlijk heel regelmatig. En als we op een gegeven moment zouden zien dat over een wat langere periode een bepaalde regio te hoog zit, dan zullen we die knoop doorhakken. Maar het is niet iets waar we nu kunnen zeggen 'dat is het moment'.

VRAAG

Maar een wat langere periode... Deze extra maatregelen, heeft u net gezegd, die gelden voor twee weken. Blijft die hamer dan altijd boven de markt hangen van die volledige lockdown?

RUTTE

Nou in ieder geval binnen die twee weken waarschijnlijk eerder een week dan twee weken, zul je zien of het nodig is. (Onverstaanbaar, red.)

DE JONGE

Ja de komende weken. De komende week is eigenlijk de belangrijkste om echt die daling te gaan zien. Zeker als je kijkt naar een regio als Rotterdam, of een regio als Zuid-Holland Zuid, die met name eigenlijk... Daar is niet alleen het aantal, gewoon het absolute aantal positieve testuitslagen heel hoog, maar ook het percentage ten opzichte van het aantal geteste mensen is daar echt dik boven de 20 eigenlijk al dagen lang. Dat daalt ook eigenlijk nauwelijks. Ja dat is, dat kunnen we ons gewoon niet veroorloven. Dan zie je namelijk eigenlijk dat... Kijk, in het hele land moet die R inmiddels onder de 1 zijn gezakt, anders had je namelijk geen daling van de aantallen kunnen hebben. Maar in die regio's overduidelijk nog niet. Want anders had je namelijk niet een aanhoudende stijging gehad. En als je het niet over de laatste dagen bekijkt, maar even over de afgelopen week, dan zie je überhaupt dat in meer regio's het aantal positieve testuitslagen eigenlijk is gestegen, in plaats van is gedaald. Dus ik heb uiteraard ook al uw positieve berichten gezien de afgelopen tijd, de afgelopen dagen, maar ik heb daar wel telkens bij gedacht: 'ja maar pas op, er gaat achter deze cijfers nog zoveel andere getallenwerkelijkheid schuil, dat je wel echt naar het hele plaatje moet kijken'. En dat hele plaatje is helemaal niet zo positief. En we moeten echt alles op alles zetten om juist die daling, die remweg die we hebben ingezet, om die te willen versnellen, om daarmee gewoon ziekten te voorkomen, patiënten te voorkomen, maar ook om daarmee echt daadwerkelijk het aantal besmette personen en het aantal besmettelijke personen af te buigen.

BREMER

En geldt dan voor alle regio's waarin we dus de komende week niet de daling wordt ingezet, die kunnen rekenen om nog strengere maatregelen?

DE JONGE

Nee, het gaat eigenlijk over regio's die sowieso heel hoog zitten en waar we de komende week geen significante daling zien. Als het gaat over het aantal besmette personen. Als het gaat over het aantal nieuwe ziekenhuisopnames. Ja, dat is een reden om extra op de rem te trappen. Nou en ook weer in deze regio's, Rotterdam en Dordrecht, zie je natuurlijk ook dat de overbelasting van de zorg is met name daar heel fors. Dus ook om die reden moeten we gewoon daar de voet op de rem houden en als het nodig is nog harder induwen.

BREMER

Ja oke, één vraag nog meneer Rutte: Het RIVM heeft vandaag laten weten, een van de redenen dat de maatregelen eigenlijk minder goed werken dan u had gehoopt, is om dat mensen gewoon niet genoeg thuiswerken. Kunt u dat nog verder afdwingen?

RUTTE

Afdwingen is lastig, maar ik merk wel dat werkgevers daar, dat zeer belangrijk vinden ook. Je ziet inderdaad, die cijfers zijn niet gunstig, dus we hebben ook vandaag in het kabinet afgesproken opnieuw dat Koolmees en Wiebes, ministers van Sociale Zaken en Economische Zaken, opnieuw het gesprek aangaan met de organisaties van werkgevers en werknemers, om te bevorderen dat veel meer mensen thuiswerken.

BREMER

Ja, dat heeft u twee weken geleden ook al gezegd. Nemen ze u dan wel serieus?

RUTTE

Ja, ik merk dat heel veel mensen ook inderdaad thuiswerken.

BREMER

Maar niet genoeg.

RUTTE

Maar je ziet in die cijfers dat daar echt nog ruimte voor verbetering is en dat ze de laatste paar dagen, dat zijn de laatste metingen van het RIVM, eerder zich iets ongunstig ontwikkelen dan je zou willen. Dus daar gaan we het gesprek over aan.

VRAAG (HART VAN NEDERLAND)

Waarom is er niet gekozen voor een volledige lockdown? Ook al is het maar kort.

RUTTE

Omdat het, nou dit is ook twee weken wat we nu doen.

VRAAG

Nee, maar een volledige lockdown.

RUTTE

Ja, dat had ook gekund. Je kan natuurlijk alles doen. Maar je moet ook kijken ‘wat is nu nodig?’. En wat je nu ziet, is dat op zichzelf het aantal besmettingen de bocht lijkt te nemen. De vraag of die reproductiefactor voldoende onder de 1 zit – hij zit waarschijnlijk onder 1, anders zou je inderdaad het aantal besmettingen niet afnemen maar toenemen – maar of die voldoende onder de 1 zit, is nog niet zeker vast te stellen. Wat je intussen wel ziet, is dat in de gezondheidszorg die doorloop te lang is. Daarom doen we dit. En dan ga je altijd heel precies kijken: wat is nou proportioneel? Wat is verstandig, ook in relatie tot de economie, et cetera. En toen hebben wij gezegd: als je nou kijkt hoe belangrijk scholen zijn, laten we die proberen als het enigszins kan, die open te houden. Dat kan een probleem worden in een enkele regio waar die cijfers hoog zijn en hoog blijven, maar op dit moment voor heel Nederland die scholen openhouden. Tegelijkertijd, wat je wilt, is ervoor zorgen dat mensen minder risico lopen tegen elkaar op te botsen. Dus dat betekent minder contactmomenten en minder reisbewegingen. Nou daar hebben we heel precies naar gekeken en daarom hebben we de maatregelen genomen die we hebben genomen.

VRAAG

Maar alle winkels blijven nog open?

RUTTE

Ja. De winkels blijven open, behalve... Wat we natuurlijk doen is musea en theaters en bioscopen, dus al die doorstroomlocaties... En die winkels waren overigens ook in maart, april open.

VRAAG

Ja je mag nog binnen sporten. Je kan nog een heleboel dingen opnoemen, maar is het niet, zou je niet ook gewoon een keer moeten zeggen: we doen alles even dicht, ook al is het maart kort. Het is super balen, maar dan weten ten minste mensen ook waar ze aan toe zijn.

RUTTE

Dat heeft even twee dingen. Dat moet je doen als de cijfers... Kijk, zouden de cijfers niet nu iets van een bocht laten zien, dan was dat mogelijk een optie geweest. Maar die cijfers laten wel degelijk iets van een bocht zien. Je ziet wel degelijk dat het aantal besmettingen afneemt, maar het lijkt heel langzaam te gaan. Het lijkt een beetje vanaf een plateau iets te gaan dalen. En tegelijkertijd zie je effecten in de zorg. Dus je moet nu extra maatregelen nemen, maar dan moeten ze wel precies zodanig zijn, dat ze ook doen wat je wilt. En een volledige lockdown, dat klinkt heel stoer, maar dat betekent enorm veel voor de economie. Dat betekent enorm veel in het leven van mensen. Misschien is het nodig in een enkele regio waar die cijfers al hoog zijn en te hoog blijven, dat hebben we net gezegd. Maar dat voor heel Nederland nu doen, dat is niet nodig. Wat wel nodig is, is een extra impuls geven aan het verder intrappen van die rem. Het versnellen van die remweg.

VRAAG

En om toch nog een beetje een positief perspectief, mogelijk. Hoe kijken jullie nu bijvoorbeeld naar de Kerst?

RUTTE

Ik zei net, wat we nu kunnen overzien is: tot half januari, maak geen reizen naar het buitenland. Wat we kunnen overzien is dat door deze maatregelen, het bereiken van het moment dat je weer enigszins kunt nadenken over 'hoe nu verder', zo'n dag of vijf, zes, zeven, versnelt. Wat je door dit te doen bereikt, is dat in de gezondheidszorg iets meer ruimte blijft, het aantal opnames iets minder is op de IC's en de ziekenhuisbedden. Dat kunnen we allemaal overzien. Maar op drie dingen komen wij later deze maand terug: dat is op de Kerst, we komen terug op het vuurwerk en we komen ook terug over hoe doen we dat na half december.

VRAAG (BNR)

Meneer Rutte, zijn de komende twee weken voor kinderen in de basisschoolleeftijd de kinderfeestjes verboden?

RUTTE

De kinderfeestjes verboden?

VRAAG

Ja.

RUTTE

Nou ja, wat we zeggen is: je mag thuis mensen ontvangen tot maximaal twee mensen, maar dat is uitgezonderd kinderen onder de twaalf. Maar het lijkt me wel verstandig om op te passen, als die kinderen met ouders daar komen, kan dat niet. Als die kinderen alleen komen, kun je wel iets organiseren, maar doet dat verstandig.

VRAAG

Ja, oké. In aansluiting op wat de collega van SBS zei net, kunt u uitleggen waarom u zegt van we sluiten wel de musea, en toch even die winkels weer... Ik heb toch de indruk dat er meer mensen naar winkels reizen dan naar musea en poppodia en dat soort zaken. Dus als u het heeft over het beperken van reisbewegingen en contactmomenten, is dat dan het meest effectieve om dan nu te sluiten?

RUTTE

Wat je wil doen is het aantal reisbewegingen verminderen en wat je wil doen is het aantal contactmomenten verminderen. Dat wil je doen op een manier die past bij wat nu noodzakelijk is. We hebben zelfs in maart, april, niet de detailhandel gesloten. Dat overwegen we wel te doen in geval een regio te hoog is en te hoog blijft, maar dat gaan we nu niet na het journaal doen. Wat we wel deden in maart/april, was dat we zeiden over musea en over theaters et cetera, die moeten dicht. En dat is ook wat we hier doen, omdat je daarmee op een manier die enigszins past bij wat nu noodzakelijk is, een verstandige maatregel neemt.

VRAAG

Hoeveel besmettingen gaat dat schelen dan?

RUTTE

Ja, dat is altijd lastig. Je kunt niet precies een R-effect, dus een reproductie-effect, exact aan elke maatregel hangen. Maar je weet als je bij wat er nu al gebeurt dat je waarschijnlijk onder de 1 zit, anders zou het aantal besmettingen niet afnemen. Als je verder het aantal reisbewegingen en contactmomenten beperkt, dat dat positief zal bijdragen aan het verder verlagen. En in ieder geval hebben we zicht erop dat met dit pakket je een, nou wat is het, een kleine week eerder kunt nadenken over 'wat dan?', maar ook dat de zorg ziet dat dat leidt tot 200 minder opnames op de IC, 1200 in de ziekenhuizen.

VRAAG

Een vraag nog tot slot over het negatieve reisadvies. Dat is dus nu een generiek advies om niet naar het buitenland te reizen begrijp ik. Nu is het land verlaten een grondrecht. Dat staat ook in de grondwet. Wat is de juridische basis?

RUTTE

Dringend advies, het is een dringend advies. Nou is het op dit moment al zo dat je in quarantaine moet, zo'n beetje na elk land waar je naartoe gaat. Er zijn maar heel weinig plekken nog die op geel staan. Dus op dit moment is het sowieso illusoir. Maar wij vinden het belangrijk om, ook als het gaat om de skivakanties... Ik had zelf een paar dagen gepland staan begin januari, nou die wordt nu geschrapt en dat zal voor veel mensen helaas gelden, dat ze misschien nog dingen gepland hadden staan in het buitenland zo, laten we zeggen, tussen half december en half januari. Wat we na half januari doen kunnen we nu nog niet overzien. Maar daarvoor geldt natuurlijk ook dat we niet kunnen garanderen dat het dan weer allemaal kan, maar dat weten we simpelweg nog niet.

VRAAG

Ik vroeg naar de juridische basis.

RUTTE

Nee, het is niet zo dat wij je verbieden naar het buitenland te gaan. Het is een dringend advies wat we geven, om niet naar het buitenland te gaan. En als het echt een noodzakelijke reis, vanwege een zieke in de familie, dan is het natuurlijk anders. Maar alle andere redenen om naar het buitenland te gaan die niet, laten we zeggen urgent of dringend zijn, daarvan zeggen wij: het dringende advies is 'ga niet naar het buitenland'.

VRAAG (TELEGRAAF)

Meneer Rutte. Ik wil even terugkomen op het persmoment van vorige week. Dat was twee weken na de maatregelen van 13 oktober. Toen was eigenlijk de boodschap dat de cijfers onvoldoende houvast boden om het beleid al dan niet aan te scherpen. Hoezo kunt u dan nu eigenlijk zeggen dat de aanscherping voor maar twee weken geldt?

RUTTE

Ja, ja.

DE JONGE

Kijk, wat we vorige week hebben gezien, is dat we op dat moment wel verwachtten dat we de bocht zouden gaan nemen, omdat de maatregelen zoals we die hadden getroffen dat die daar alle aanleiding voor gaven om te vermoeden dat je daarmee onder de 1 zou komen ten aanzien van de reproductiefactor. Maar op dat moment, vorige week, een week geleden, hadden we nog niet de daadwerkelijke berekening daarvan, omdat het altijd, je berekent altijd twee weken terug. Dus de laatste berekende R-factor zat op dat moment nog niet na het treffen van de maatregelen. Inmiddels is dat wel het geval en wat we daarin zien, is niet gunstig. Namelijk wat we daarin zien is dat de laatste berekende R-factor, dat is op 18 oktober geweest, is een R van 1,07. Dus die zat op 18 oktober nog niet onder de 1. Inmiddels moet die bijna wel onder de 1 zitten, anders hadden we nu niet een daling kunnen zien van het aantal besmettingen. Maar dat wil wel zeggen, dat we verwachting zoals we die hadden, die verwachting van die 0,88, die berekende verwachting eigenlijk op basis van de maatregelen zoals we die hadden getroffen op 13 oktober, dat het zeer de vraag is of de die überhaupt gaan halen. En daarmee kun je zeggen; ja we lijken de bocht inderdaad genomen te hebben, maar het gaat te traag, het gaat niet snel genoeg naar beneden en dat noodzaakt om harder aan de rem te gaan hangen.

VRAAG

En hoe staat het eigenlijk met de routekaart? Die is ook 13 oktober gepresenteerd. Dat moest houvast bieden, een soort perspectief.

RUTTE

Ja. Hebben we ook geschetst toen he, die...

VRAAG

Maar die gaat natuurlijk uit van toename van besmettingen van ziekenhuisopnames. En waar is nou eigenlijk het perspectief voor de terughang, dus met andere woorden...

DE JONGE

De afschaling, ja. Kijk wat we nu, we zitten nu gewoon in een zeer ernstig besmettingsniveau. Al heel erg lang zitten we nu in een zeer ernstig besmettingsniveau, eigenlijk met vrijwel alle regio's. Op de twee noordelijkste regio's na op dit moment zitten we in het niveau 'zeer ernstig'. En wat we moeten doen, is zo snel mogelijk weer terug naar het eerste risico niveau en dat risiconiveau dat heeft een besmettingsgraad van 7 per 100.000 per dag. Niet meer dan 35 per 100.000 per week en de equivalent op de IC-opnames is niet meer dan 3 IC-opnames per dag. Dat is ongeveer de equivalent. Dat betekent dat je nog een heel eind moet duwen. Nou dat zal echt tot over de jaarwisseling heen zelfs gaan, eer dat we daar zijn. Maar zoals de premier zojuist zei, het eerste moment waarop je kunt nadenken over 'wat zouden we eventueel weer kunnen versoepelen', ligt wel eerder. Dus stel dat je daarover, daarvoor ruimte zou willen bieden, vanaf het moment dat je aan het zakken bent - moet wel echt steady aan het zakken zijn - en je zit bijvoorbeeld op 10 IC-opnames, dan zou je weer kunnen nadenken over 'zou er dan niet iets versoepeld kunnen worden ten opzichte van de maatregelen zoals die op dat moment gelden?'. Nou we verwachten dat dat moment, op basis van het maatregelenpakket, het extra maatregelenpakket wat we nu doen voor die twee weken, verwachten we dat dat moment zal liggen ergens half december. En dat is de reden dat we zeggen 'maar dan moeten we wel zien natuurlijk, het moet de komende weken ook daadwerkelijk een daling ingezet zien worden, en dat is de reden dat we zeggen: over een week of twee a drie, willen we schetsen waar wij aan zitten te denken vanaf half december en ook hoe wij voor ons zien dat die Kerstperiode eruit zou kunnen zien.

VRAAG

Nog één vraag meneer De Jonge. Ik weet dat uw hart in Rotterdam ligt, maar ik wil u hier toch een vraag stellen over Ajax.

DE JONGE

Pijnlijk. Die laat ik graag aan (onverstaanbaar, red.)

VRAAG

De ploeg heeft een probleem natuurlijk...

DE JONGE

Die ploeg heeft zeker een probleem.

VRAAG

Met vals-positieve testen. Wat zegt dat eigenlijk over de betrouwbaarheid van de PCR-test, zeker nu we langer met dit virus zitten en er steeds meer mensen regelmatig worden getest.

DE JONGE

Nou het zegt een paar dingen. Eén is dat als je heel veel test, ook heel veel asymptomatisch test, is het logisch dat je daarmee ook meer vals-positieven treft. Dat is niet onlogisch. Vals-negatieven overigens ook. Dus het is niet onlogisch dat als je heel veel meer test, dat je meer uitslagen hebt waar je net niet helemaal op kunt leunen. Dat is ook de reden dat we in zijn algemeenheid best ook voorzichtig zijn met asymptomatisch testen. Dat heeft ook een capaciteitsachtergrond natuurlijk, maar dat heeft ook wel degelijk een achtergrond van 'hoe betrouwbaar is de uitslag en wat kun je daadwerkelijk concluderen op basis van de uitslag?'. Nou dat maakt dat wij zelf stapsgewijs het asymptomatisch testen gaan introduceren, met name in die doelgroepen waar we verwachten dat het vind-percentages hoog is. Maar zomaar generiek iedereen testen, ja dan moet je wel echt beter weten op welke manier je ook die uitslag mag interpreteren. Dat is één. Twee is, maar dat kan ik hier niet helemaal overzien, is dat het denken in bubbels – ik snap dat heel goed vanuit topsportoverwegingen, dat je de bubbel zo klein mogelijk probeert te maken en dat je vervolgens, ja, binnen die bubbel ook weer gewoon je topsportactiviteiten kunt uitoefenen. Ja, helemaal waterdicht is het nooit. Dat hebben we natuurlijk ook gezien in grote wielertochten, waar ze toch echt hun best doen om die bubbel gesloten te houden binnen de topsport. Dat lukt vaak net niet helemaal. Het vraagt om ongelooflijk veel discipline, wil je die bubbel daadwerkelijk gesloten houden.

VRAAG (AD)

Meneer De Jonge, vorige week zei u dat als je nu extra maatregelen neemt, dat dat eigenlijk voor de zorg helemaal niet veel betekent op dat ogenblik.

DE JONGE

Ik zei dat het voor de piek, dus voor de hoogte ervan en voor de timing ervan, niet zo gek veel betekent, omdat de mensen die zouden worden opgenomen deze week in het ziekenhuis, die waren vorige week eigenlijk al besmet. Dus voor de hoogte van de piek en voor de timing van de piek, maakt het niet zo gek veel uit. Maar het is een heel ander type piek dan we in de eerste golf hebben gehad. Daar zit het grote verschil. In de eerste golf ging het vrij snel omhoog, maar toen ook weer vrij snel naar beneden. En dat heeft er alles mee te maken dat toen we die lockdown afkondigden in het voorjaar, dat iedereen eigenlijk al zijn activiteiten staakte en het aantal bewegingen nam af, het aantal contacten nam af, heel erg rigoureus eigenlijk vanaf het moment dat we de aankondiging deden. En dat zie je nu vele minder. Dat zie je eigenlijk bij alle aankondigingen die we hebben gedaan van nieuwe maatregelen, ook in de afgelopen periode, dat je niet onmiddellijk een enorm effect op de R zit. Dat gaat veel geleidelijker dan dat dat ging in het voorjaar en dat betekent, dat uit zich, in een heel ander type piek. Een andere manier waarop die piek zich voltrekt in de zorg. Veel langzamer omhoog, niet zo steil, ook niet zo hoog overigens bij die eerste piek, en veel langzamer weer naar beneden. En met name dat laatste, ja dat betekent dat in de optelsom de oppervlakte onder de curve – voor de echte liefhebber – in de optelsom is het aantal ziekenhuisopnames daarom veel groter in die tweede piek dan in de eerste piek. Dus op de IC scheelt dat een kwart en in de reguliere ziekenhuisopnames nog veel meer.

VRAAG

Iets anders. Heeft u al een datum voor een mondkapjesplicht?

DE JONGE

In ieder geval 1 december, of zoveel eerder als mogelijk is.

VRAAG

Dat heeft u eerder gezegd. Is er al een exacte datum?

DE JONGE

Of zoveel eerder als mogelijk is, dus het zou best kunnen dat dat een paar dagen eerder is, maar uiterlijk 1 december.

VRAAG

Laatste vraag voor meneer Rutte, u zei vorige week dat hoe meer... Ik ben mijn vraag even vergeten.

RUTTE

Komen we zo op terug.

VRAAG (ANP)

Als u het heeft over handhaving (onverstaanbaar, red.) de groepsgrootte gaat nu ook terug naar twee mensen. Wordt dat niet nog veel lastiger voor de handhaving? Is hier bijvoorbeeld ook over gesproken met de boa-bonden?

RUTTE

Het is makkelijker, gek genoeg. Het lijkt iets makkelijker, omdat je daarmee precies kunt vaststellen, (onverstaanbaar, red.) de groep is nog kleiner, dus het wordt iets overzichtelijker.

VRAAG

Oké. Dan nog even, u zegt 'vermijd niet-noodzakelijke reizen'. Betekent dat ook dat het ov straks ook weer alleen weer voor noodzakelijke reizen is?

RUTTE

Nee. Nee. Dit is naar het buitenland niet reizen en in Nederland alleen noodzakelijke reizen. Maar het ov is natuurlijk in omvang al wat kleiner, dus daar zijn nu geen voornemens voor.

VRAAG

Maar u heeft het wel over bijvoorbeeld 'werk, blijf thuis eigenlijk en werk zoveel mogelijk thuis'. Maar het ov blijft open voor iedereen?

RUTTE

Ja je zag natuurlijk ook in het voorjaar hoe ingewikkeld het is om ervoor te zorgen dat het ov goed capaciteit heeft voor de mensen in de essentiële beroepen. Er zijn nu geen voornemens om daar iets zo á la maart/april te doen.

VRAAG

Oké. Tot slot nog even heel specifiek. Er zijn een aantal meerdaagse evenementen aan de gang op het moment, ook in theaters en bioscopen. Betekent dat dat zij halverwege hun evenement morgenavond ook moeten stoppen?

RUTTE

Ja. Morgenavond 22.00 uur stopt het.

VRAAG

Ja.

VRAAG (AD)

Ik heb hem weer. U zei vorige week: elke extra maatregel moet je kijken wat voor schade dat ook oplevert. Heeft u daar hier ook een analyse op gedaan? Want u heeft extra maatregelen genomen.

RUTTE

Ja. Ja je kunt het niet altijd heel precies kwantificeren, maar ik heb natuurlijk geprobeerd in mijn tekst, in mijn inleiding, daar ook iets over te zeggen, dat elke maatregel die je extra neemt natuurlijk gevolgen heeft ook economisch. Als theaters dichtgaan, als grote buitenactiviteitlocaties, zoals de Efteling, als dat niet kan. Dat heeft natuurlijk allemaal effecten. En daarom moet je ook heel precies kijken 'wat moet je doen?'. Want van de grote hamer, daar een nog veel grotere hamer van een totale lockdown nu landelijk, daarvan zeiden we 'dat is nu niet nodig'. Kan misschien nodig zijn in een enkele regio waar die aantallen te hoog zijn, die besmettingen, en het ook te hoog blijft. Maar je maakt iedere keer die afweging. Het tweede is dat je ook steeds kijkt 'wat betekent het ook sociaal en wat betekent het maatschappelijk?'. Want het heeft natuurlijk altijd effecten. Maar uiteindelijk is natuurlijk het ongelooflijk lastige dat als je ziet in de gezondheidszorg dat de doorloop nu van die aantallen mensen in de ziekenhuizen, en als je ook ziet wat het effect is door dit te doen, dat je dan toch weer zo veel opnamen kunt voorkomen, waardoor je ook vanuit de solidariteitsgedachte met de mensen in de zorg en de mensen die operaties nodig hebben anders dan corona-ingrepen, dat die ook weer een beetje ruimte krijgen. Dan moet je in je afweging dus je keuzes maken. Dat blijven natuurlijk altijd hele belangrijke afwegingen. De berichten ook de afgelopen dagen dat we er in het kabinet heftig over gesproken hebben...

VRAAG

Ja, heeft het geknetterd?

RUTTE

Nou, geknetterd niet, maar het was heftig. En daar ben ik ook blij om, want het ergste zou hebben geweest kunnen zijn als wij zondag in het Catshuis zitten en Hugo de Jonge en ik de cijfers laten zien en iedereen gapend zegt 'doe maar'. Nee, dan ga je natuurlijk met elkaar praten. Is het echt nodig? Hoe zit het? Laat die cijfers nog eens zien? Jaap, vertel. Van Dissel, en alle anderen erbij. Dat hebben we zondag gedaan in het Catshuis. Gister in kleinere kring weer. Vandaag hebben we drie uur vergaderd in de ministeriële commissie - nog nooit zo lang vergaderd - in een goeie sfeer, maar wel vanuit een team waarbij iedereen onwaarschijnlijk betrokken is, vanuit alle invalshoeken ik ook iedereen vraag 'kijk er integraal naar'. Wij moeten ook kijken naar alle aspecten, maar de anderen ook en dat doet men ook. En daar ben ik dus heel erg blij om. En dan kom je ook met elkaar weer goed uit. Dat loopt ook dwars door de partijen heen. Het is niet dat VVD'ers tegenover CDA'ers staan - het tegendeel. En dat moet ook, want dit zijn natuurlijk uiterst complexe keuzes die je maakt. Want je zou ook kunnen zeggen 'laat het nog maar een beetje doorlopen zoals het nu gaat'. Maar als je dan ziet wat het betekent voor de totale doorloop, maar ook wat het betekent voor de zorg, dan is dat echt niet verstandig. Dan moet je nu echt meer doen. En dat is ook een keuze die we uiteindelijk met zijn allen gemaakt hebben.

VRAAG (TROUW)

Meneer Rutte, blijven de casino's eigenlijk ook open?

RUTTE

Ga ik voor u nakijken. Dat durf ik zo gauw niet te zeggen. Gaan we voor u nakijken, maar er komt op, wat ik net zei, op rijksoverheid.nl komt een hele lijst te staan. De sportscholen en sauna's, daarvan weet ik het toevallig expliciet, omdat we daar vandaag nog over spraken, voor die twee weken praten we dan over. Dus dat zou ik even dubbel moeten checken. Ik kom er bij u op terug.

VRAAG

En die regionale lockdown, betekent die dat straks alles dichtgaat. Dat mensen ook met een briefje allen de straat op kunnen, bijvoorbeeld, zoals dat in sommige Zuid-Europese landen was?

RUTTE

Nee. Nee, nee, nee. Het betekent dat hetzelfde advies is als bij de nationale ingreep nu: blijf zoveel mogelijk thuis. Dat wel, maar niet met een briefje, dat hoeft niet. Maar we doen dus een paar dingen. We kijken dus heel precies nu naar die avondklok, want dat helpt ook in de handhaving dat je tussen 22.00 uur 's avonds en 4.00 's morgens vraagt aan mensen thuis te blijven. We kijken, nou wat ik zei he, naar die detailhandel, de niet essentiële winkels die niet voor de levensmiddelen belangrijk zijn, om die te sluiten. En dus naar het onderwijs vanaf het voortgezet onderwijs. Maar het is niet zo dat je daar een briefje hoeft te hebben om de straat op de kunnen. Daar kijken we niet naar.

VRAAG

Tot slot, dat die daling zo traag inzet en die piek voor de ziekenhuizen langer duurt, zou je daaruit kunnen concluderen dat er misschien te laat een maatregelenpakket is ingezet?

DE JONGE

Nee, ik denk dat je moet concluderen dat als je hem vergelijkt met de eerste piek in het voorjaar, dat je daar zag dat de persconferenties zoals wij die hier geven en ook de maatregelen die we hier afkondigen, dat die toen veel directer eigenlijk ingrepen op het gedrag van mensen, namelijk onmiddellijk betekende dat men alles uit zijn handen liet vallen en thuiswerken is daar denk ik een goed voorbeeld van. Werk zoveel mogelijk thuis, het is niet helemaal voor het eerst dat we dat zeggen. Maar als je nou kijkt naar de naleving daarvan, dan zie je dat eerder de verkeerde kant op gaat dan de goede kant op gaat. Ik denk dat heel veel zit op het punt van gedrag. Heel veel zit op het punt van naleven, waardoor je eigenlijk minder effect mag verwachten van de maatregelen die je neemt. En hoeveel minder, dat weet je eigenlijk pas op het moment dat je de maatregelen hebt getroffen. En weet je ook altijd eigenlijk pas na een week of twee op het moment dat je daadwerkelijk die R ook kunt berekenen. Dus aan de voorkant kun je er inschattingen van maken, maar pas achteraf weet je of het daadwerkelijk datgene heeft gedaan wat je hoopt. Nou je ziet dat het eerste terug in de besmettingscijfers. Je ziet het daarna terug in de ziekenhuiscijfers. Nou, nu zien we inmiddels die daling terug in de besmettingscijfers, zij het zeker niet in alle regio's - ongeveer de helft van de regio's. En de daling, daadwerkelijke daling in de ziekenhuiscijfers, zien we natuurlijk nog niet. Je ziet een afname van de groei, maar dat is nog geen daling. Dus eerst moet de afname van de groei dusdanig zijn dat er meer mensen het ziekenhuis verlaten dan dat er iedere dag bijkomen. En tot die tijd zul je de piek zien stijgen. De verwachting is dat

de piek in de ziekenhuizen ergens in de volgende week komt te liggen en dat die vanaf dat moment zal gaan afnemen. Het vervelende daarvan is dat we met elkaar moeten constateren dat aanvullende maatregelen eigenlijk niet per se ook een vergelijkbaar aanvullend effect heeft als dat het in het voorjaar had. Het goede nieuws ervan blijft, dat we nog los van maatregelen, het meeste de besmettingscijfers met ons gedrag kunnen beïnvloeden. Daarvoor zijn geen maatregelen nodig. Dat vergt verder geen economische schade of maatschappelijke schade. Ons gedrag is het meest bepalend in het eronder krijgen van dit virus. Dat blijft.

RUTTE

En de casino's gaan ook dicht. Dat heb ik even nagekeken intussen.

VRAAG (NRC)

Mocht er een avondklok nodig zijn, bijvoorbeeld in de regio Rotterdam. Beslist het kabinet dan, of burgemeester Aboutaleb? Hoe zal dat gaan?

RUTTE

Nee dat is een pakket wat wij dan beslissen, dat noodzakelijk is vanwege die oplopende cijfers. Uiteraard in nauwe samenwerking met de regio's. En dat zal gelden, denken wij op dit moment, voor enkele regio's, en we hopen dat dat niet nodig is.

VRAAG

Nog even over de huidige landelijke aanscherpingen die, volgens mij meneer Rutte, u zei die gaan voor twee weken gelden en dan gaan ze ook automatisch weer terug. Is dat zeker? Want bij de horeca werd eerder gezegd 'vier weken en dan kijken we verder'.

RUTTE

Het pakket van 13 oktober daarvan weten we nu dat loopt door tot half december. Dat zou een week langer zijn als we die twee weken niet hadden gedaan. Met overigens alle (onverstaanbaar, red.) dat je het natuurlijk niet allemaal nu exact kunt voorspellen, maar de verwachting is, het is echt een verwachting dat dat anders zo doorloopt tot vlak voor de kerst, nu zes, zeven – vijf, zes, zeven dagen eerder kan door dat pakket van twee weken. Die twee weken doe je echt voor twee weken, om daarmee die extra impuls te geven aan het laten dalen van de cijfers. Wat we permanent doen is kijken naar dat pakket van 13 oktober 'wat is daar nodig?' Misschien nog meer? Of niet? Om te bekijken 'in hoeverre zit dat in de buurt van die R die echt een eindje onder de 1 ligt'. Maar dat staat los van dit pakket van twee weken. Dat is echt, dat vervalt dus weer over twee weken.

VRAAG

Dan nog over dat je maar met zijn tweeën nog op straat mag lopen. Dat zal voor heel veel mensen ook als heel ingrijpend voelen. Mensen die nog met een groepje vrienden buiten gaan wandelen, die met hun opa en oma nog een wandeling maken. Er wordt van de buitenlucht ook vaak gezegd 'er zijn toch heel weinig besmettingen'. Waarom is dit nodig?

RUTTE

Omdat we ook zien natuurlijk in de buitenlucht dat helaas ook veel mensen zich niet aan die anderhalve meter houden. En dit maakt gewoon de hele handhaving simpeler. En voor gezinnen die thuis ook al een gezin zijn, geldt het niet. Dus ook niet voor kinderen onder de dertien, tot en met twaalf.

VRAAG (NEDERLANDS DAGBLAD)

Ik weet niet of het al gevraagd was, maar begrafenissen. Hoe zit het daarmee? Horen die ook bij de nieuwe maatregelen?

RUTTE

Ja, die worden helaas ook geraakt door de maatregelen. Maar wel met een kleine vertraging. Dus wat we daar doen is zeggen: het mag tot maximaal 30 mensen op een begrafenis. Dus daar moeten we helaas ook in aantal beperken. Maar dat gaat niet onmiddellijk in. Dat gaat in – zeg ik uit mijn hoofd – vanaf aanstaande maandag omdat er natuurlijk nu al begrafenissen gepland kunnen zijn. Dus daar nemen we iets langer de tijd voor. Kijk het even precies na op Rijksoverheid.nl, maar daarvoor geldt dat je daar maximaal dertig kunt hebben en dat gaat in vanaf 9 november. Vanaf 9 november voor uitvaarten met maximaal dertig. Dus dat is 9 november, dat is aanstaande maandag. Het gaat dus woensdag in, dus een begrafenis die nu al gepland is met een iets groter aantal kan dan in de meeste gevallen doorgaan. Maar vanaf 9 november geldt ook daar maximaal 30 aanwezigen.

VRAAG

Dan over de vakanties. Naar het buitenland geldt nu een negatief reisadvies voor elk buitenland. Waarom niet ook voor binnenlandse vakanties, want dat zorgt ook voor bewegingen.

RUTTE

Ja, omdat we natuurlijk iedere keer moeten kijken: wat is nou reëel? Dat hebben we ook niet gedaan in maart/april bij de intelligente lockdown die we toen hadden. En het is ook belangrijk dat mensen in Nederland wel ook zich iets kunnen ontspannen door naar een vakantie locatie te gaan. Maar daarvoor geldt wel: ga daar niet 'dreutelen'. Ga dus niet op die vakantie locaties eindeloos kleine ritjes maken. Plan je uitstapjes wel zorgvuldig, houd je aan de anderhalve meter. Maar we vinden het wel belangrijk dat mensen naar een buitenhuisje als ze dat hebben kunnen, of naar een hotelletje. Ook even eruit kunnen. En dat kan dus ook naar de Antillen, of de Caribische eilanden, mits die natuurlijk niet op oranje staan.

VRAAG

Dus het alleen noodzakelijk reizen advies, dat geldt niet voor vakanties?

RUTTE

Nee, niet in Nederland. Niet in Nederland, maar daar geldt wel: 'dreutel' niet. Dus ga niet eindeloos kleine uitstapjes maken.

VRAAG

Dan tenslotte nog even over de kerst waar u het over had. Als een soort, stipje aan de horizon. Is dit maatregelenpakket er ook min of meer erop gericht om ervoor te zorgen dat het zo rond kerst, of net daarvoor....

RUTTE

Het eerlijke antwoord is...

VRAAG

Ook zodanig is dat we met familie bijeen kunnen komen?

RUTTE

Ja, dat zou je dolgraag willen. Maar het eerlijke antwoord is: we weten dat echt nog niet. Daarom heb ik gezegd: we weten nu heel veel wel, maar er zijn drie dingen waar we echt de komende twee, drie weken bij jullie op terug komen. Dat is de kerst, dat is vuurwerk en dat is ook dat vraagstuk van hoe gaat dan, wat er wel weer kan. Heel voorzichtig, dat zal echt niet heel veel zijn. Maar na half december. Kunnen we dan weer een beetje iets doen met elkaar.

VRAAG

Maar meneer De Jonge, u noemde dat hé. Kerst is een feest dat je samen wilt vieren, dat moet ook dit jaar zo zijn.

DE JONGE

Ja, dat moet ook echt dit jaar kunnen. Alleen hoe samen dat kan zijn, dat is afhankelijk van waar we dan staan. Maar één van de redenen natuurlijk waarom we dit maatregelenpakket hebben genomen, dat is én uit solidariteit met de mensen die werken in de zorg. Solidariteit met mensen die zorg nodig hebben. Maar natuurlijk ook voor die mensen die nogal gebukt gaan onder de maatregelen zoals we die treffen. Je wilt eigenlijk die iets eerder, van iets van perspectief voorzien. En dat is de reden dat we dit extra maatregelenpakket hebben genomen. Dat is even heftiger dan het was, maar wel met een goede reden. En zodoende kun je dus naar we hopen in ieder geval iets eerder iets van ruimte bieden. En dat is precies ook die ruimte die nodig is om die kerst meer samen te laten zijn dan anders.

VRAAG (NU.NL)

Vraag voor meneer Rutte. U heeft al geschetst he dat deze tweede golf toch anders van aard is. Druk op de zorg toch iets anders dan die eerste piek. Wanneer wisten jullie dat, dat dat anders zou zijn?

RUTTE

Nou ja goed, je ziet het in heel Europa natuurlijk dat er oplopende besmettingen waren geleidelijk aan. We hebben daar ook pakketten, maatregelen op genomen. We hebben eerder gezegd: dat had in half september een tandje heftiger gekund toen we die regionale aanpak hadden. Dat is in de Kamer ook besproken. Vervolgens 28 september en nog voordat we zeker wisten dat het werkte, aanvullend hé, 13 oktober de hamer. En ook nu zeggen we: daarbovenop willen we nu extra voor twee weken extra dingen doen. Wat je wel geleidelijk aan natuurlijk ziet nu is dat, waar je zo'n hele heftige piek had in maart. Toen wisten we natuurlijk ook niet hoe groot die ijsberg was. En toen kwam ineens natuurlijk uit die hele bevolking ook de oudere mensen in Nederland, waren allemaal door alle generaties besmet tijdens vakantie of carnaval of waar het ook gebeurt. En vaak in Brabant zagen we dat. Is natuurlijk nu anders. Dus die piek is minder hoog, maar hij groeit er wel naar toe. En ja, dan

'plateaut' 'ie. En dan kost het ook tijd om terug te keren. Maar je kunt daar niet precies een moment op prikken dat je alles precies weet. We zien in heel Europa, we waren één van de eerste die dus echt hebben gezegd: we moeten nu streng worden. Maar je ziet inmiddels in heel Europa dat er hevige maatregelen worden genomen.

VRAAG

Ja, want de reden waarom ik dat vraag is: dus de zorg dat duurt langer. Het OMT had ook al eerder geadviseerd om strenger in te grijpen dan jullie de vorige keer had gedaan. Nou, bijvoorbeeld een avondklok werd geadviseerd.

DE JONGE

In overweging gegeven. Maar het was niet een advies van: dit moet je doen. We hebben eigenlijk vrij nauwkeurig hebben we het OMT gevolgd al die keren. En ook bewust natuurlijk. Ik denk dat het iets anders is. Ik denk dat je het effect dat je in het voorjaar van maatregelen mocht verwachten op het gedrag van mensen, uiteindelijk maatregelen maken niet het verschil. Uiteindelijk is het gedrag van mensen dat het verschil maakt. Maar maatregelen helpen wel in de ondersteuning van het gedrag dat je graag wilt zien. In het voorjaar mocht je veel meer verwachten eigenlijk qua effect van maatregelen die je trof op het gedrag. Nogmaals die lockdown die toen is afgekondigd leidde onmiddellijk tot een enorme vermindering van het aantal contacten op dat moment. Aantal bewegingen, alles, alles, alles. We hebben dat met heel erg sterk (onverstaanbaar, red.) is de reden dat niet alleen die stijging heel snel zien. Die kwam met een enorm hoge besmettingsgraad die we op dat moment natuurlijk nog niet zagen. Inmiddels zagen we die veel langer al aankomen omdat er veel meer testen. Maar toen deden we dat natuurlijk nog niet. Dus die besmettingsgraad die gaf in één keer aanleiding om een hele snelle stijging. Maar toen deden we dat natuurlijk niet. Dus die besmettingsgraad die gaf in één keer aanleiding om een hele snelle stijging. Maar die lockdown toen gaf ook in één keer aanleiding om dat de R toen in één keer volop over de 1 kwam, in één keer aanleiding tot een daling. En inmiddels is dat natuurlijk heel veel minder.

VRAAG

Ik probeer er eigenlijk achter te komen van, waarom als jullie weten dat die remweg langer is. Waarom dan nu met dit pakket komen en waarom niet vorige week. Of twee weken geleden. Als jullie weten dat die remweg langer is.

DE JONGE

Op 28 september hebben we met elkaar een maatregelenpakket getroffen waarvan je mocht verwachten dat daarmee de 'r' onder de 1 zou komen. Maar dat bleek niet het geval, en dat wisten we eigenlijk al vrij snel. Voordat we het helemaal zeker weten hebben we daar het maatregelenpakket van 13 oktober bovenop gezet. Het maatregelenpakket van 13 oktober, daarvan kun je heus wel zeggen nu, nu je de besmettingen ziet dalen, nou dat zal naar alle verwachting ook wel betekenen dat we die 'r' inmiddels onder de 1 is gemiddeld genomen over het land. En tegelijkertijd: de laatste berekening daarvan laat zien dat het zeer de vraag is of je daar de verwachting van mag hebben, zoals de verwachting was, namelijk die 'r' van 0,88. Want de laatste berekening van die 'r' op 18 oktober, dat wisten we vorige week nog niet. Vorige week hadden we nog geen berekening van de 'r', van na het treffen van het maatregelenpakket van 13 oktober. Dat hebben we inmiddels wel, namelijk de berekening van de 'r' van 18 oktober. Die is op 1,07. En dat betekent dat er een reden is om te twijfelen of het maatregelenpakket van 13 oktober ons voldoende heeft gebracht. En dan zien we dus wel dat die 'r' onder de 1 is. Dat heus wel die remweg wordt ingezet. Maar dat die natuurlijk wel heel veel langer kan duren dan je eigenlijk wil. En dat is de reden om extra op die rem te trappen. En wat we dar aan toevoegen in die regio's waar we ook de komende weken nog steeds die daling niet gaan zien significant in die regio, zullen we echt wel op de rem moeten trappen. Want daar is dat gewoon nodig om die 'r' echt met kracht onder de 1 te krijgen.

VRAAG

Laatste vraag dan over deze regionale aanpak. Die lijkt eigenlijk weer terug van weggeweest? Er was een routekaart. Er zou landelijk beleid komen. Het zou duidelijk zijn, voorspelbaar. Nu hoor ik jullie toch weer met nieuwe maatregelen komen. Ja, is die voorspelbaarheid eigenlijk weer weg?

RUTTE

Ook in die routekaart, overigens, als je lagere besmettingsniveau zit heb je vrij stevige dingen die je landelijk doet, maar ook lokale nadere invulling. We hebben natuurlijk geleerd van de vorige keer. Wat je alleen nu ziet is een heel erg gedifferentieerd beeld. Een beeld waarin een paar regio's echt hoog blijven en onvoldoende nog aan het zakken zijn. En dan sta je natuurlijk voor de vraag: ga je dan je hele pakket inrichten op die paar regio's als je ziet dat een ander deel van Nederland wel degelijk aan het zakken is en er zelfs al weer een paar regio's zijn – enkele in het noorden – die zelfs alweer iets onder dat hoogste niveau zitten. En dan is het verstandig om echt nog eens eventjes te kijken of je voor die enkele regio's – dat zullen er dus een paar zijn – ik verwacht niet veel meer dan nou, twee, drie vier, dat je althans zoals we er nu naar kijken, dat je voor die regio's zegt: dan moet je echt meer naar een volledige lockdown. En als je dat dan voor het hele land zou doen, ja, dat is natuurlijk een hele heftige ingreep. Ook met enorme economische schade. En we hopen natuurlijk ook heel heftig dat de komende dagen het

ook voor die paar regio's niet nodig is. Maar op dit moment vinden we het belangrijk om alles weer met jullie te delen wat we weten. Hier denken we aan als die cijfers niet dalen

VRAAG

Ja, en nog even over de scholen. In de routekaart staat digitaal onderwijs voor MBO's en hoger onderwijs. Dat is zeg maar het sluiten van de scholen op die manier. Een sluiting van de scholen regionaal, betekent dat ook basisonderwijs.

RUTTE

Nee. Dus in die situatie dat je twee, drie of vier regio's – hopelijk niet – naar zo'n verdere lockdown moet, dan geldt dat voor het voortgezet onderwijs en hoger. Dat dat dus afstandsonderwijs wordt. En je moet dan heel precies kijken wat dat betekent voor examens, voor praktijkonderwijs, dat dit ook allemaal zo goed mogelijk kan doorgaan. Fijne avond, en dank.

(Letterlijke tekst, ongecorrigeerd TS/SV)